

Samen succesvol ILT te lijf

De eerste klinische symptomen van ILT werden ontdekt tijdens een ronde door de stallen: één kuiken had een dichtgeknepen oog.

Op een avond in mei van dit jaar zag vleeskuikenhouder Joost van Lith uit het Brabantse Mill tijdens zijn ronde door de stallen een kuiken met een dichtgeknepen oog. Niets om je meteen zorgen om te maken, dacht hij, maar wel iets om in de gaten te houden. De volgende morgen leek er gelukkig niets aan de hand, maar in de avond zag hij er ineens nóg een. En toen ging de knop om. Dat gebeurde niet zonder reden, want twee weken eerder attendeerde een collega-pluimveehouder Joosts vader Frank erop dat er op zijn bedrijf een ILT-uitbraak was.

Joost ging meteen naar zijn vader toe. “We zijn toen intensief gaan controleren en zagen met name in de hoeken van de stal enkele kuikens met één dichtgeknepen, ontstoken oogje. Die kuikens niesten ook, en sloegen met hun koppen.” Frank vult hem aan: “Het waren er maar een stuk of tien, maar we wisten meteen dat het mis was en belden gelijk de dierenarts.”

Die dierenarts is Janny Hermans, pluimveedierenarts bij AdVee dierenartsen. Zij vertelt dat ze op de praktijk wisten dat een collega-pluimveehouder in de buurt ILT had gehad. “Die kippen gingen vrij snel na de constatering al weer weg. Er was misschien nog niet veel virusuitscheiding geweest en het bedrijf lag zo’n anderhalve kilometer verderop. Het was dus nog maar de vraag of het zich zou uitbreiden.” En toch gebeurde dat, mede door de wind, die toen vaak uit de richting van dat bedrijf kwam, en het warme weer. Frank: “Het was destijds regelmatig 30 graden of warmer, dus we moesten heel veel ventileren. Dat kwam allemaal bij elkaar.”

Luchtpijpswabs

In de dagen erna werden er steeds meer dieren ziek. Janny legt uit dat het beeld in de stal overduidelijk was: “De kuikens hadden één oog dicht en moeite met ademen, ze niesten en snotterden en er zaten bloedspatjes tegen de muur. Echt een ziek koppel, het was gewoon zielig.” Om officieel vast te stellen dat het inderdaad ►

V.l.n.r.:
Joost en zijn vader Frank van Lith,
Janny Hermans (AdVee dierenartsen)

ILT was werden er luchtpijpswabs genomen en naar GD gestuurd, die de diagnose bevestigden. “We wisten toen al wel dat we eigenlijk niets konden doen”, zei Frank. Er restte de pluimveehouders dus niet veel anders dan afwachten hoe de uitbraak zich zou ontwikkelen. Vijf dagen later begon het ook in de tweede stal, maar daarna gebeurde er een tijdje niets. “We dachten dat we ervan af waren”, zegt Frank, “maar een paar dagen voordat de kuikens weg zouden gaan zagen we in een derde stal ook klinische verschijnselen.” De incubatietijd van ILT is zes tot twaalf dagen en het duurt minimaal tien dagen voordat een koppel helemaal is hersteld.

Dilemma

Er is normaal maar één manier om snel van ILT af te komen en dat is de dieren zo snel mogelijk wegdoen. Frank legt uit waarom ze toch een andere keuze maakten: “Wij hebben trager groeiende kuikens onder het Beter Leven Keurmerk en die mogen pas met 56 dagen weg. Toen ze ziek werden waren ze 39 dagen en wogen ze anderhalve kilo. Het slachthuis wilde ze gewoon nog niet hebben.” Dit was voor hem dan ook het grote dilemma: “In een straal van 3 kilometer zitten hier elf vleeskuikenbedrijven. We vormen samen een studieclub, die al meer dan vijftig jaar bestaat. Onze band is heel hecht te noemen. Door de kuikens aan te houden bleven we virus uitstoten. Gelukkig begrepen onze collega-pluimveehouders dat we geen andere keus hadden.”

Janny vertelt dat het voor de dierenartsen ook geen gemakkelijke afweging was: “Aan de ene kant was het voor de pluimveehouders in de buurt het beste als alle kippen meteen weggingen, maar geen slachterij wilde ze dus hebben. Je weet ook dat ze na een

dikke week weer zijn opgeknapt en dat ze al drie tot vijf dagen virus aan het uitscheiden zijn. Het was al het tweede bedrijf, dus de verspreiding was eigenlijk al bijna niet meer te stoppen.”

Spoedbijeenkomst

De dierenartsenpraktijk besloot toen om een spoedbijeenkomst te beleggen. Janny: “Ik belde op dinsdagmorgen met Sjaak de Wit (viroloog bij GD, red.), want we wilden graag dat hij als onafhankelijk adviseur iets zou vertellen over ILT. Sjaak wilde wel komen, maar kon alleen op woensdag, de dag erna dus. We zijn toen als een gek gaan bellen met dierenartsen en pluimveehouders uit de buurt, voeradviseurs, broederijen, de slachterij. En ondanks de vervelende situatie en de zeer korte termijn was het heel mooi om te zien dat iedereen kwam.”

“Wat belangrijk was”, zegt Janny, “is dat iedereen toen op hetzelfde moment dezelfde informatie kreeg, zijn verhaal kwijt kon en vragen kon stellen.” Tegen Frank zegt ze: “En jullie konden ook beschrijven hoe ziek jullie kippen waren en hoe de voer- en wateropname zo instortte.” “Ja, dat was echt gigantisch,” reageert Frank. “In één stal zakte de voeropname zelfs van 130 gram terug naar 50 gram. Die kuikens aten en dronken bijna niet meer.” Gelukkig duurde dat maar een paar dagen. Sjaak de Wit was volgens Frank tijdens de bijeenkomst heel duidelijk en had gezegd: “Het zal een wonder zijn als het in zo’n intensief gebied bij deze twee besmettingen blijft.”

Deze bijeenkomst leidde ertoe dat uiteindelijk iedereen overtuigd raakte van de noodzaak van een gezamenlijk plan van aanpak. Alle voors, tegens en belangen werden tegen elkaar afgewogen en de beste optie bleek om de bedrijven in dit kleine gebied geleidelijk leeg te laten komen. Op die manier zouden de stallen

Het bedrijf:

Vleeskuikenbedrijf met Beter Leven Keurmerk in Mill (Noord-Brabant). 65.000 Hubbard 757-vleeskuikens, verdeeld over vijf stallen. Het bedrijf heeft ook een aspergetak.

De mensen:

Frank van Lith en zijn zoon Joost (25) runnen de pluimveehouderij. Frank is getrouwd met Ellie. Zij werkt buiten de deur en helpt met de boekhouding en de asperges. Zoon Joost wil het bedrijf opvolgen, maar werkt nu nog enkele dagen per week buitenshuis als elektromonteur. Op het bedrijf doet hij alle onderhoud zelf. Dochter Elsemieke studeert nog.

tegelijk een week leeg kunnen staan en goed kunnen worden schoongemaakt en ontsmet. “Dat is de enige manier om de uitscheiding, en daarmee de verspreiding van het virus te stoppen”, legt Janny uit. Er werd die middag dan ook afgesproken dat er binnen dit gebied per direct geen nieuwe kuikens meer zouden worden opgezet. “Dit betekende wel dat alle betrokkenen moesten schuiven met hun planning. Ook de broederijen, slachterijen en voerleveranciers. Maar iedereen deed het gewoon, dat vind ik echt een compliment waard.”

Overwaaien

Na de bijeenkomst - iedereen had zijn planning inmiddels aangepast - gebeurde er ruim een week niks. Er kwam niet één geval van ILT bij. Janny vertelt: “We kregen steeds meer telefoontjes van mensen die zich afvroegen of we niet toch een beetje overtrokken hadden gereageerd. Zou het toch niet vanzelf overwaaien? Moeten we alles terugdraaien?” Maar uiteindelijk werd Sjaaks uitspraak toch waarheid: zes van de elf bedrijven kregen klinische verschijnselen in de stal. Twee bedrijven zagen geen verschijnselen, maar de daar genomen swabs testten wel positief. Op drie bedrijven was er niets aan de hand.

Uiteindelijk sloeg de ILT op het bedrijf van Frank en Joost in drie van de vijf stallen toe. Maar de schade viel uiteindelijk mee. “Onze kuikens waren met 56 dagen 150 gram lichter dan normaal en over het hele koppel hadden we gemiddeld 2 procent extra uitval. We hadden ook meer afkeur dan gebruikelijk, maar onze grootste schadepost ontstond doordat onze stallen zeven weken hebben leeggestaan.”

“Gelukkig begreep iedereen dat we geen andere keus hadden”

Bijzonder

Volgens Janny was de schade voor iedereen groter geweest als er niet zo snel actie was ondernomen en als niet iedereen bereid was geweest om mee te werken. “Als je er niet op tijd bij bent om de verspreiding te doorbreken kan het wel een jaar duren voordat je ervan af bent. En als je ronde op ronde 150 gram per kuiken verliest gaat het pas echt veel geld kosten. Nu was het na één ronde voor iedereen klaar.”

Frank vond de hele situatie ten opzichte van zijn collega-pluimveehouders best vervelend. Toch hebben die hem vaak gezegd dat ze er hem er niet op hebben aangekeken dat hij de kuikens niet meteen wegdeed. “Ze snapten gelukkig dat het niet anders kon, maar daarom zijn we toch een soort van blij dat wij het langst leeg hebben gestaan.” Volgens Janny hielp het wel dat deze pluimveehouders elkaar zo goed kennen. “Ze hebben echt iets voor elkaar over, dat is heel bijzonder.”

Inmiddels hebben Frank en Joost weer twee mooie koppels, waarvan het eerste was geënt tegen ILT, zonder problemen afgeleverd. Frank: “Hopelijk was het eens, maar nooit meer.” ■

Frank en zijn zoon Joost van Lith houden hun vleeskuikens onder het Beter Leven Keurmerk. Dat betekent onder meer dat de kippen daglicht en meer ruimte hebben.

